

Zarządzanie zasobami komputera

Materiał zawiera informacje na temat zarządzania zasobami komputera i składa się z sekcji: "Wybieranie plików i folderów do operacji", "Kopiowanie i przenoszenie plików i folderów", "Usuwanie plików i folderów. Funkcje i obsługa kosza", "Tworzenie skrótów do programów i folderów", "Własności plików i folderów. Szczególne znaczenie rozszerzenia plików".

Materiał zawiera zrzuty ekranu oraz ćwiczenia.

Zarządzanie zasobami komputera

Przed przystąpieniem do tego materiału znane powinny być ci pojęcia takie jak [plik](#), [folder](#), [katalog](#) lub [teczka](#). Umiesz je również tworzyć i zapisywać. W ten sposób dbasz o zachowania porządku na dysku komputera. Do porządkowania danych na dysku bardzo ważne są również umiejętności kopiowania, przenoszenia i usuwania plików i folderów, zaś do szybkiego uruchamiania programów – tworzenie do nich skrótów.

Ilustracja przedstawiająca skaczące ikony plików na tle budynku.

Źródło: Ewa Dobrzyńska, licencja: CC BY 3.0.

Wybieranie plików i folderów do operacji

Operacje na plikach i folderach można przeprowadzić na pojedynczych plikach, folderach lub na wybranej ich grupie. Przed wykonaniem operacji na grupie obiektów (plików i folderów) należy je najpierw wskazać (zaznaczyć).

Jeśli chcesz zaznaczyć pojedynczy plik lub folder, kliknij w niego lewym przyciskiem myszy. Zaznaczenie obiektu jest wówczas potwierdzone jego podświetleniem.

Zaznaczone elementy

Zrzut ikon kilku obiektów z zaznaczonymi trzema ostatnimi elementami.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Uwaga!

We wszystkich wersjach systemu macOS zamiast klawisza CTRL należy użyć klawisz Command.

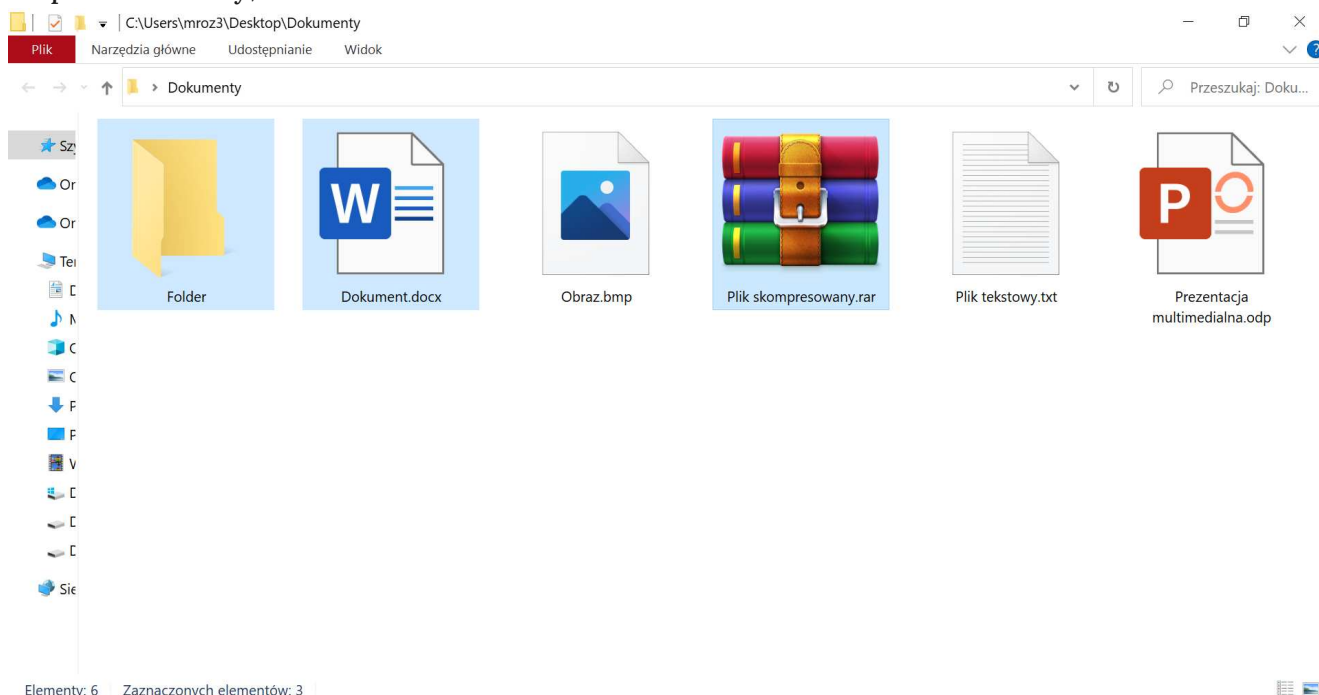

Ilustracja klawisza Command w systemie MacOS.

Źródło: Jarosław Koludo, licencja: CC BY 3.0.

Aby zaznaczyć wybraną grupę obiektów, należy:

1. nacisnąć i przytrzymać wciśnięty klawisz **C t r l**;
2. klikać lewym przyciskiem myszy w poszczególne pliki i foldery; w ten sposób podświetlone obiekty zostają przygotowane do operacji, np. kopiowania; ponowne kliknięcie myszą w zaznaczony plik anuluje zaznaczenie i obiekt przestaje być podświetlony;

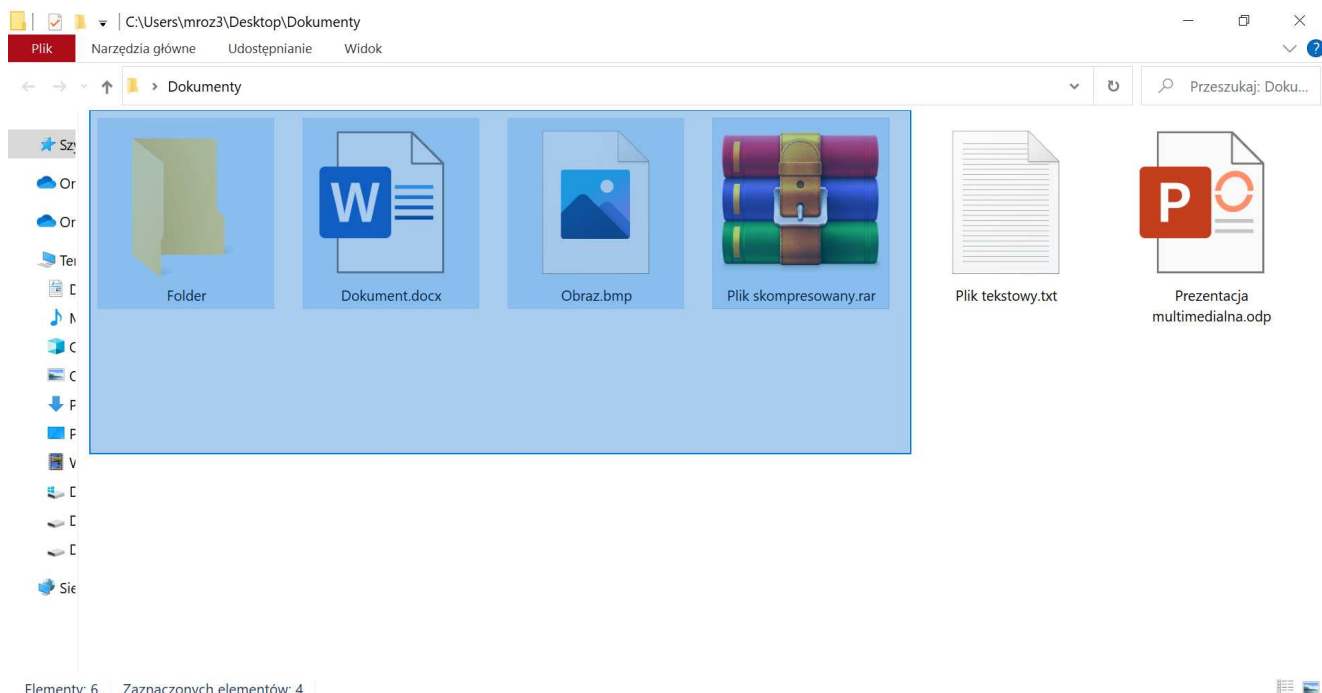

Zrzut okna Eksploratora plików z otwartym folderem "Dokumenty".

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

lub

1. przeciągnąć kursorem, z wciśniętym lewym przyciskiem myszy po obszarze, na którym leżą wybrane obiekty;
2. zaznaczone zostaną wtedy wszystkie obiekty, które zostały objęte zaznaczeniem;

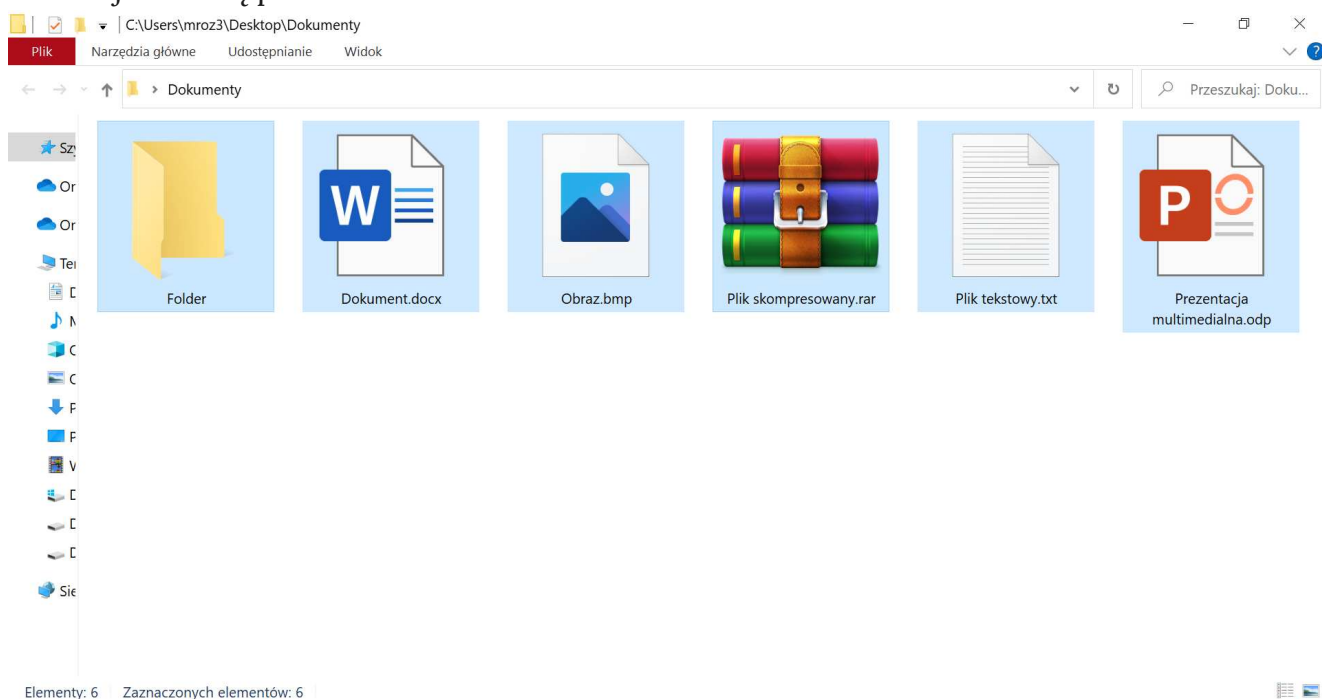
Zrzut okna Eksploratora plików z otwartym folderem "Dokumenty".

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

lub

1. wskazać myszą pierwszy obiekt z grupy, którą chcesz wybrać, następnie z wciśniętym klawiszem **Shift** wskazać ostatni obiekt z tej grupy;
2. wówczas obiekty leżące bezpośrednio koło siebie, pomiędzy pierwszym, a ostatnim wskazaniem, zostaną podświetlone.

Aby zaznaczyć wszystkie pliki lub foldery w bieżącej lokalizacji, należy użyć kombinacji klawiszy **Ctrl** z równoczesnym naciśnięciem klawisza **A**. Wszystkie obiekty w bieżącej lokalizacji zostaną podświetlone.

Zrzut okna Eksploratora plików z otwartym folderem "Dokumenty".

Ciekawostka

Czy wiesz, że w ten sam sposób możesz zaznaczać również inne obiekty, na przykład fragmenty wykonywanych przez siebie rysunków lub tekstów?

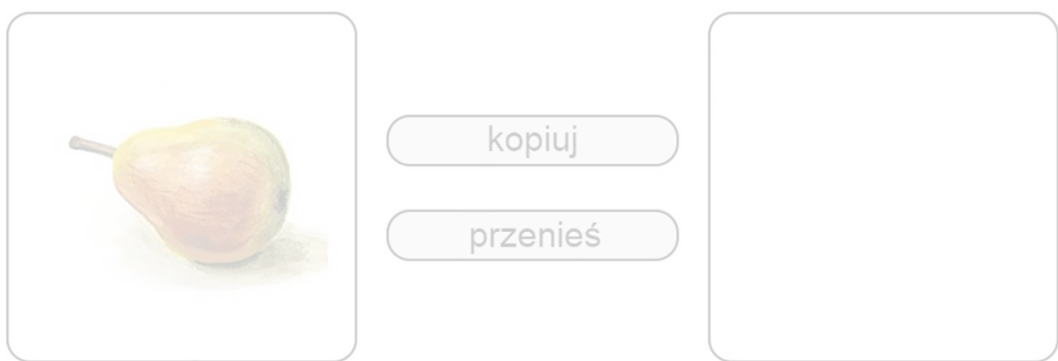
Kopiowanie i przenoszenie plików i folderów

Do najważniejszych operacji wykonywanych na plikach w systemie operacyjnym komputera należą kopiowanie i przenoszenie. Mogą one być wykonywane na pojedynczych plikach lub grupach plików.

Ćwiczenie 1

Sprawdź, czym się różnią wymienione operacje kopiowania i przenoszenia. Stosując odpowiednie przyciski, skopiuj i przenieś przedstawiony element znajdujący się w oknie. Zapisz w poniższym dzienniczku, jakie są różnice między jedną operacją, a drugą.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PtD3thCxT>

Źródło: Jarosław Koludo, licencja: CC BY 3.0.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Operacje kopiowania i przenoszenia wykonujesz bardzo podobnie w różnych systemach operacyjnych. W wyniku kopiowania w oknie wybranego folderu pojawia się kopia pliku lub folderu, przenoszenie powoduje, że plik lub folder znika ze źródłowego folderu, a pojawia się w folderze docelowym, zaś usuwanie powoduje usunięcie pliku lub folderu.

Ćwiczenie 2

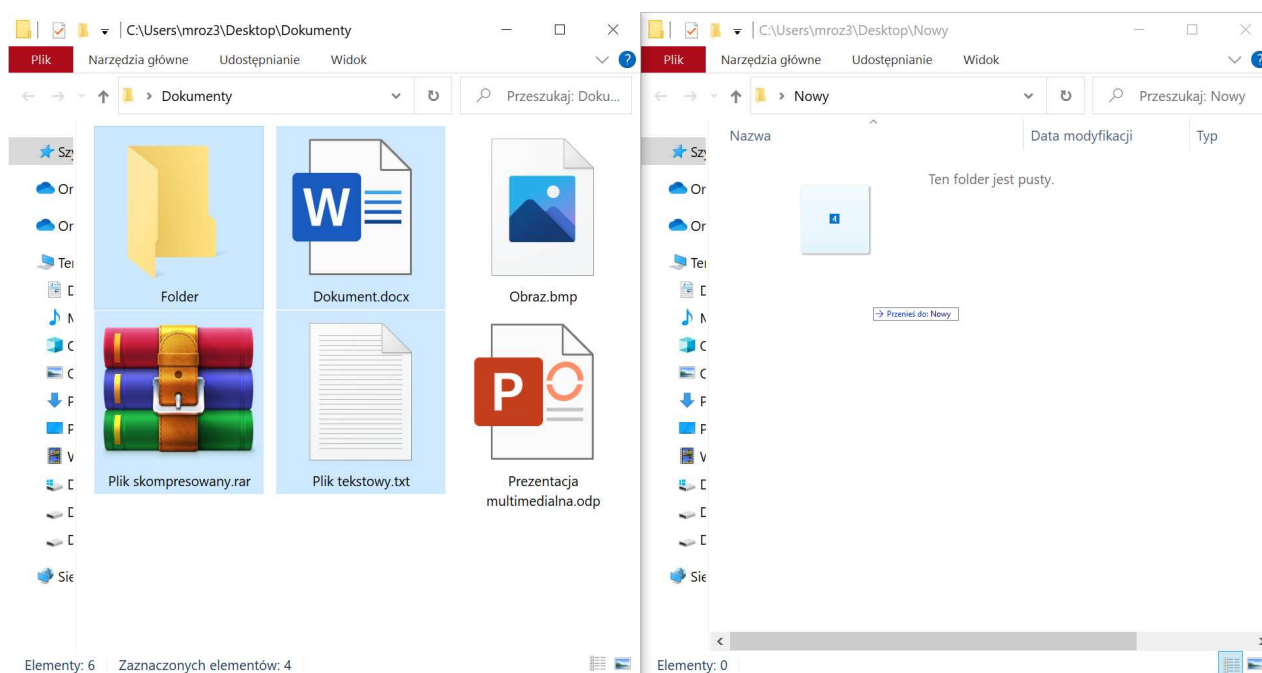

Uporządkuj swoje zasoby na dysku komputera w następujący sposób:

- Na dysku komputera w miejscu, w którym gromadzone są dokumenty utwórz folder **Moje prace**, a w nim przygotuj foldery **Rysunki**, **Zdjęcie**, **Teksty**, **Filmy**, **Prezentacje**.
- Przekopiuj wszystkie pliki zawierające twoje prace do poszczególnych folderów według kategorii prac.

Wykonaj operacje kopiowania i przenoszenia pliku lub folderu w twoim systemie operacyjnym, z wykorzystaniem:

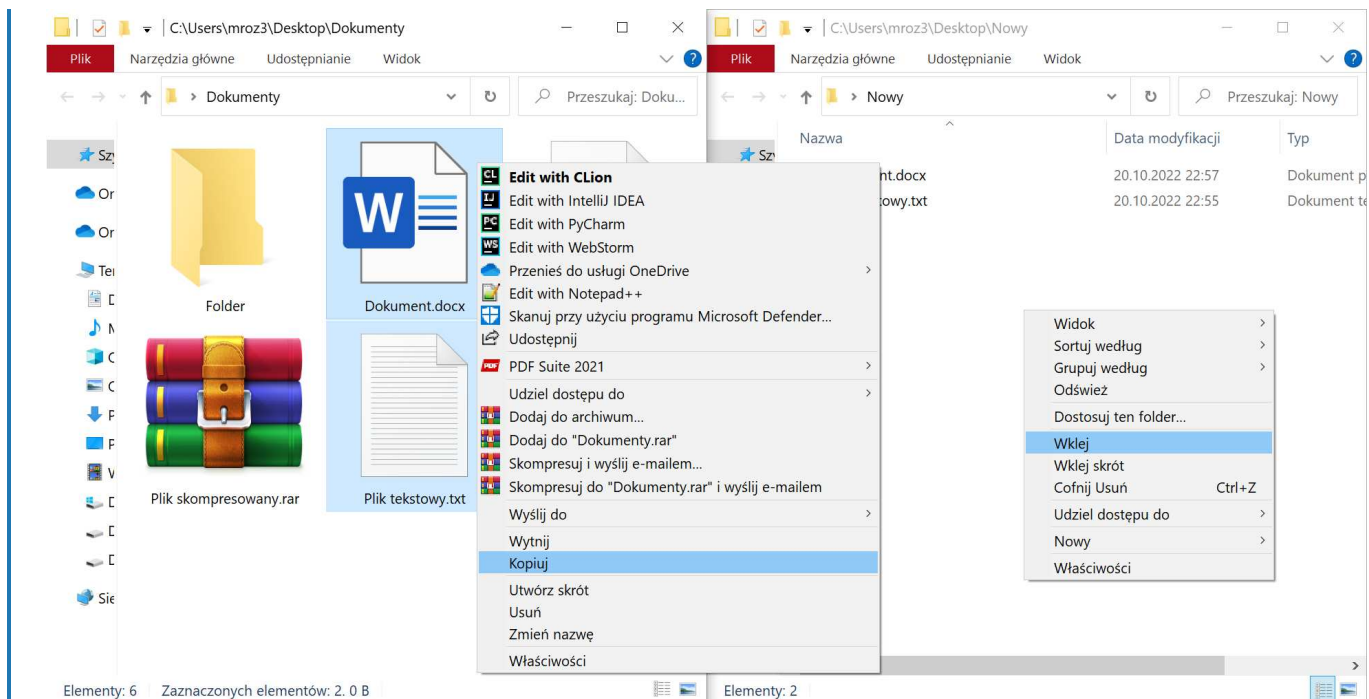
- prawego przycisku myszy z jednoczesnym przesuwaniem pliku lub folderu ([przeczytaj więcej informacji](#)),

Zrzut z systemu Windows z otwartymi dwoma folderami "Dokumenty" i "Nowy" oraz przenoszeniem plików.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

- menu kontekstowego wywołanego prawym przyciskiem myszy ([przeczytaj więcej informacji](#)).

Zrzut z systemu Windows z otwartymi dwoma folderami "Dokumenty" oraz "Nowy" i kopiowaniem plików.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Uwaga!

W systemie operacyjnym macOS X lub nowszym funkcje prawego przycisku myszy uzyskasz poprzez naciśnięcie klawisza CMD i przycisku myszy.

Do kopiowania i przenoszenia plików i folderów możesz wykorzystać również **schowek**. Schowek, to miejsce w pamięci komputera, gdzie kopiowany element jest przechowywany podczas operacji kopiowania lub wycinania. Ćwiczenia z wykorzystaniem schowka można znaleźć w materiale [Modyfikacja cyfrowych obrazów](#).

Usuwanie plików i folderów. Funkcje i obsługa kosza

W systemie operacyjnym możesz również kasować (usuwać) obiekty lub grupy obiektów. Kasowane obiekty nie są od razu fizycznie usuwane z zasobów komputera, a jedynie przenoszone są do kosza. Kosz jest specjalnym folderem, do którego wrzuca się niepotrzebne obiekty (pliki lub foldery) Windows, Ubuntu, macOS.

Ikona kosza w systemie Windows 10.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Ikona kosza z jednej wersji systemów Linux.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

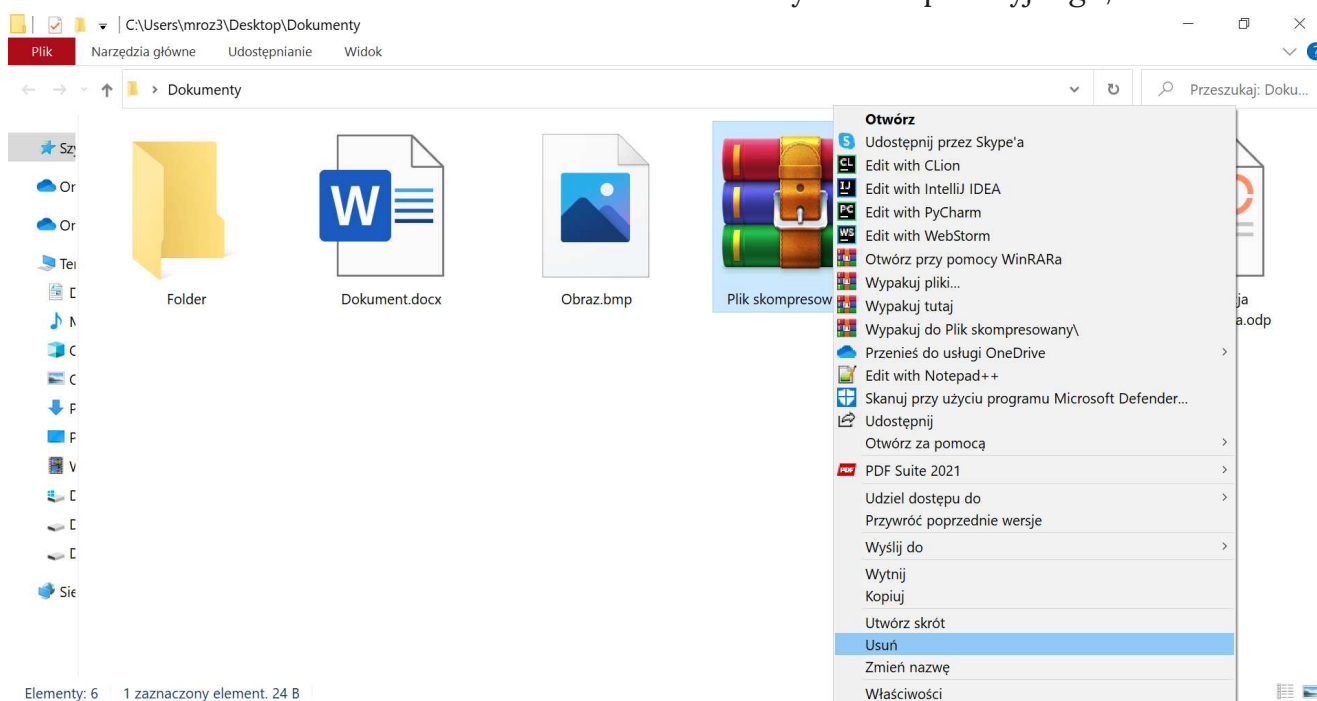

Ikona kosza w systemie macOS.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Aby usunąć plik lub folder:

- w znany sposób zaznacz obiekty do usunięcia;
- wywołaj prawym przyciskiem myszy menu kontekstowe i wybierz z niego polecenie **Usuń** lub **Przenieś do kosza** w zależności od systemu operacyjnego;

Zrzut okna Eksploratora plików z otwartym folderem "Dokumenty".

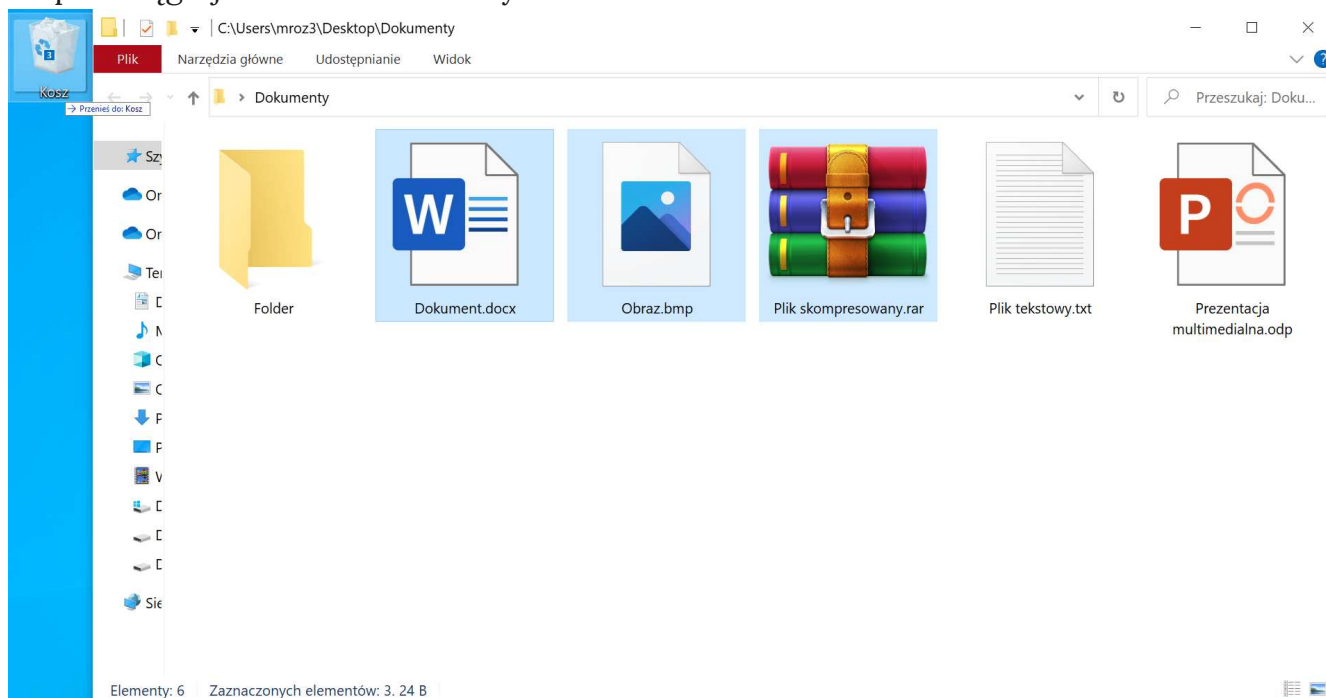
Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

lub

- naciśnij na klawiaturze klawisz **Delete** lub **Command i Delete**;

lub

- przeciągnij zaznaczone obiekty do Kosza.

Zrzut okna Eksploratora plików z otwartym folderem "Dokumenty" oraz widoczną ikonką kosza.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Uwaga!

Niektóre systemy wymagają potwierdzenia wykonania polecenia kasowania pliku.

W przypadku połącznego usunięcia jakichś plików lub folderów możesz w każdej chwili przejrzeć zawartość kosza, podobnie jak każdego folderu i zdecydować, które obiekty w nim zawarte chcesz odzyskać, a więc przywrócić.

Po przejrzaniu zawartości kosza możesz zdecydować, które obiekty usunąć całkowicie z pamięci komputera (klikając **Usuń** na obiekcie znajdującym się w koszu). Jeżeli chcesz usunąć wszystkie elementy znajdujące się w koszu, naciśnij **Opróżnij kosz**.

Istnieje możliwość usunięcia pliku lub folderu (w dowolnej lokalizacji) z pominięciem kosza. Użyj kombinacji **Shift + Delete**, a zaznaczony obiekt zostanie trwale skasowany.

Ćwiczenie 3

Przywróć wybrane pliki z kosza twojego komputera. Pozostałe elementy z kosza trwale usuń.

Przywróć obiekty i opróżnij kosz w systemie, na którym pracujesz. W tym celu wykonaj kolejno punkty ćwiczenia:

- Utwórz i usuń folder o nazwie Test.
- Przywróć z Kosza do poprzedniej lokalizacji folder o nazwie Test.
- Skopiuj foldery Rysunki, Zdjęcia, Teksty, Filmy, Prezentacje do odzyskanego folderu Test.
- Ponownie usuń folder Test.
- Zaznacz wybrane pliki w Koszu i przywróć je do poprzedniej lokalizacji.
- Otwórz folder Kosz i usuń znajdujące się w nim obiekty, stosując różne metody: pojedyncze pliki, grupy plików, wszystkie pliki.
- Usuń całą zawartość kosza.

Tworzenie skrótów do programów i folderów

Na pewno w twojej okolicy są duże ogrodzone, obiekty, takie jak np.: szkoła, zoo, park rozrywki, i żeby do nich wejść przez główne wejście, trzeba pokonać spory odcinek drogi wzdłuż ogrodzenia. Dużym ułatwieniem byłoby stworzenie dodatkowego wejścia z drugiej strony obiektu.

W komputerze znajduje się wiele programów folderów i plików. Znalezienie konkretnego może zająć sporo czasu. Aby ułatwić i przyspieszyć dostęp do programu, pliku lub folderu, możesz utworzyć w dogodnej dla siebie lokalizacji np. na pulpicie, tzw. **Skrót** do programu (pliku lub folderu, katalogu lub teczki). Jest on prezentowany za pomocą ikony prowadzącej do programu, pliku, folderu, lub nawet dysku. Możesz go utworzyć w wybranym, łatwo dostępnym miejscu w komputerze. W komputerze łatwo rozpoznasz skróty, ponieważ ich ikony mają, w dolnym lewym rogu, charakterystyczny symbol strzałki.

Symbol skrótu, zakreślona pod kątem strzałka wskazująca prawy górny róg.

Źródło: Jarosław Koludo, licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 5

Utwórz skróty do najczęściej odwiedzanych przez siebie folderów, np. do folderu Obrazy. Jeśli masz problemy z rozwiązaniem tego zadania przeczytaj odpowiedź, jak to możesz wykonać.

Własności plików i folderów. Szczególne znaczenie rozszerzenia plików

Każdy przedmiot posiada swoje charakterystyczne cechy, takie jak na przykład wielkość lub waga. Podobnie, swoje cechy mają programy, pliki i foldery.

Ćwiczenie 6

Zdecyduj, które z wymienionych cech charakteryzują pliki. Usuń niepotrzebne cechy przesuwając do kosza.

Cechy plików

Kosz

atrybuty

głębokość

lokalizacja

data utworzenia

wysokość

nazwa

typ

waga

rozmiar

skalarność

data modyfikacji

kolor

Źródło: Jarosław Koludo, licencja: CC BY 3.0.

Ciekawostka

Cechy pliku możesz sprawdzić w oknie **Właściwości** pliku, wywołując je z menu kontekstowego.

Podstawowe informacje wyświetlane w oknie właściwości pliku to jego nazwa i typ. Typ pliku określany jest za pomocą jego rozszerzenia. W oknie właściwości możesz również zmienić domyślną aplikację, za pomocą której plik jest otwierany.

Kończąc pracę nad opracowaniem dokumentu, zapisujesz go w pamięci zewnętrznej komputera, podając jego nazwę. Aplikacja, w której pracujesz automatycznie dodaje domyślne rozszerzenie. Możesz również samodzielnie dokonać wyboru rozszerzenia, w zależności od twoich potrzeb i możliwości aplikacji. Wybór rozszerzenia pliku następuje w momencie jego zapisywania, po użyciu funkcji **Zapisz jako**. Niektóre programy proponują ci eksport dokumentu do odpowiedniego formatu zapisu pliku.

Przeglądając zasoby komputera, zwykle nie widzimy, jakie rozszerzenia posiadają pliki. Spowodowane jest to określonymi ustawieniami w systemie. Brak widocznego rozszerzenia chroni użytkownika przed przypadkowym usunięciem nazwy formatu, co mogłoby doprowadzić do sytuacji, w której komputer nie rozpozna, za pomocą jakiego programu powinien uruchomić dany plik. Tak więc, rozszerzenie w nazwie plików, pomimo że jest często niewidoczne, pełni bardzo istotną funkcję. Plik z określonym rozszerzeniem otwierany jest za pomocą programu, w którym został stworzony.

Ćwiczenie 7

Przydziel rozszerzenia do odpowiednich typów plików. Pamiętaj, że rozszerzenia plików są związane z konkretnymi programami, które umożliwiają ich edycję.

Pliki tekstowe

odp

avi

bmp

png

gif

xlsx

txt

ppsx

doc

jpg

rtf

odt

mp4

wav

wmv

mp3

docx

ods

pptx

Pliki graficzne

Pliki dźwiękowe

Pliki wideo

Pliki prezentacji multimedialnej

Pliki arkusza kalkulacyjnego

Źródło: Jarosław Koludo, GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Pliki wykonywalne (uruchamialne pliki programów)

rar

hlp

exe

bat

sys

html

zip

tmp

Pliki systemowe

Pliki skompresowane

Pliki pomocy

Pliki tymczasowe

Pliki strony internetowej

Źródło: Jarosław Koludo, GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 8

Otwórz edytor graficzny i wykonaj w nim dowolny rysunek. Zapisz następnie ten rysunek trzykrotnie na **Pulpicie** z rozszerzeniem **bmp**, **png**, i **jpg**. Porównaj wielkości tych trzech plików i wyciągnij wnioski.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Otwórz edytor tekstowy **Notatnik** i napisz w nim dzisiejszą datę. Efekt pracy zapisz jako plik o nazwie **dane**. Następnie otwórz plik innym edytorem tekstu.

Zapamiętaj!

System operacyjny umożliwia ci wykonywanie operacji na plikach i folderach. Możesz je kopiować, przenosić lub usuwać. Aby szybko uruchomić program lub otworzyć wybrany folder możesz skorzystać ze skrótów do wybranego programu, pliku, folderu lub dysku. Każdy plik i folder ma swoje właściwości. Możesz je odczytać, korzystając z menu kontekstowego danego obiektu.